

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на **Март Ахметкарим** на тема:

“Влияние на средствата на физическата подготовка върху нивото на спортна подготвеност и състезателната дейност на студентки - баскетболистки ”,

за присъждане на образователната и научна степен “Доктор” в област на висшето образование 7. “Здравеопазване и спорт“, професионално направление: 7.6. Спорт, докторска програма „Теория и методология на спортната наука“,

Научен ръководител: проф . Росица Църова, доктор

Март Ахметкарим завършва през 2012 година ,Казахската академия за спорт и туризъм със специалност физическа култура и спорт и спортна специализация – баскетбол. През същата година е назначена на длъжност преподавател , а от 2014 година е старши преподавател в катедра“ Спортни игри“ на същата академия.

През 2015 г. със заповед : (ЗП – 496/ 18.03.2015) ,Март Ахметкарим е зачислена в докторската програма „Теория и методология на спортната наука“, в НСА «В. Левски» (София), а през 2018 г. е отчислена с право на защита със заповед : (ЗП – 908/14.05.2018 г.).

По време на обучението в докторската програма не са регистрирани административни нарушения и докторантката е покрила успешно необходимите образователни изисквания.

В авторефератът пълно и точно е представено съдържанието на дисертационния труд.

Според изискванията са представени 3 научни публикации, които са свързани с разработвания проблем.

Усъвършенстването и повишаването на ефективността на спортната подготвеност в баскетбола и в частност при студентки баскетболистки поставя изисквания за нови подходи при построяването и управлението на тяхната подготовка. Точно в тази посока е разработен и дисертационният труд на Март Ахметкарим, разглеждайки проблема при студентки баскетболистки от Казахстан.

Представеният за рецензиране дисертационен труд е разработен на 196 стр., в т.ч. 17 таблици, 18 фигури, библиографска справка и 5 приложения.

В структурно отношение дисертационният труд отговаря на общо приетите изискванията за подобен род научни разработки и е представена в завършен вид.

В първия раздел - Теоретични и методически проблеми на спортната подготовка на студентите баскетболисти в условията на висшите училища, на базата на достатъчен брой проучени литературни източници (174), са разкрити основните насоки на тяхната спортната подготовка.

Разкрити са теоретичните и методическите особености в работата за развитие на физическите качества при провеждане на учебно – тренировъчни занимания със студентки баскетболистки.

Доста подробно в обем от 24 страници са описани факторите, които оказват влияние и са определящи при работата за развитие на издръжливост, бързина и ловкост в баскетбола. Важно място в тази

теоретична част е отделено на методическите подходи при планирането, построяването и структурирането на учебно-тренировъчния процес и спортната подготовка на студентките баскетболистки. В началото на тази теоретична част е изведена и работната хипотеза на изследването : повишаването на ефективността на подготовката за състезателна дейност на баскетболистките в университета е свързано с използването на комплекси от тренировъчни програми, насочени към усъвършенстване на скоростно-силовите качества и издръжливостта в съчетание с точността на действията в нападение и отчитане на адаптационния резерв.

Насочеността към изследване на физическата подготвеност, състезателната дейност, периодизацията и оптимизирането на спортната подготовка на студентки-баскетболистки, обуславят високата научно-приложна стойност на настоящата разработка.

Целта на разработката е ясно формулирана. На базата на направените анализи и обобщения при прегледа на литературните източници са формулирани 4 задачи.

Методиката на изследването е разработена много добре. Предметът на изследването е учебно-тренировъчната и състезателна дейност на баскетболистките с висока квалификация. Контингент на изследването са 36 баскетболистки с висока квалификация – майстори на спорта от , които 29 студентки във възрастта (18-22 г.) и 7 професионални играчки (28-31 г.). През различните етапи на настоящата разработка коректно е описан броя на включените изследвани баскетболистки.

Приложени са подходящи методи на изследване (изучаване и теоретичен анализ на научно-методическата литература, антропометрия, спортно-педагогическо наблюдение, спортно-педагогически експеримент, спортно-педагогическо тестиране, изследване на състезателната дейност и пулсометрия).

С висока практическа стойност е проведеният спортно-педагогическият експеримент за проверка ефективността на разработената методика за специална физическа подготовка, който е коректно организиран и проведен. Включените в експерименталната група баскетболистки в продължение на два месеца работят по предложената и описана в приложение методика за развитие на скоростно силовите възможности и насочени за подобряване на техните аеробните и анаеробните възможности. Използваната за контрол тестова батерия и включените в нея тестове са добре описани, за още по-добро онагледяване би било добре и при последния тест на страница 98 да има фигура. При математико – статистическата обработка на получените резултати са използвани: вариационен анализ, t – критерий на Стюdent и корелационен анализ.

Анализът на резултатите, е представен в три подраздела. В първата част са представени морфофункционалните показатели на изследваните баскетболистки и са изведени корелационните зависимости между тях. Направена е оценка на нивото на подготвеност на изследваните баскетболистки в годишния цикъл при тяхната подготовка. Посочени са в табличен вид макроструктурата на експерименталната и контролната група. В проценти са представени разликите при средните нива на контролната и експерименталната група в началото и в края на експеримента. Извършена е проверка на значимостта на разликите с помощта на t критерия на Стюdent и са направени съответните изводи. Направен е анализ и на корелационните зависимости. По същия начин е подходено и при анализите на функционалните изследвани показатели и при оценката на състезателна дейност на контролната и експерименталната група.

Рецензираният дисертационен труд на Март Ахметкарим притежава редица достойнства и от анализа на получените резултати се оформят и тези които, имат приносен характер, те се отнасят до следното:

- С помощта на вариационен анализ и корелационен анализ са установени зависимостите между ръста и теглото и е описан антропометричния профил на изследваните студентки-баскетболистки.
- Направена е оценка на физическата подготвеност на двете изследвани групи и е доказан положителният ефект на разработената методика.
- Изведените корелационни зависимости между физическите качества и двигателните способности могат да бъдат използвани при оптимизирането на тренировъчния процес при студентки-баскетболистки.
- Установена е ефективността на тренировъчните програми върху изследваните показатели за физическа и техническа подготовка.
- Установена е ефективността на експерименталния тренировъчен период върху ефективността на състезателната дейност при изследваните баскетболистки.

На базата на направените анализи са изведени 11 извода , които напълно отразяват извършената изследователска работа . Считам , че техния брой може да се редуцира и някои могат да се обединят и да бъдат по кратко е ясно формулирани.Направени са и 5 препоръки, които могат да подпомогнат оптимизирането на учебно-тренировъчния процес във висшите училища в Казахстан при работа със студентки- баскетболистки.

В заключение считам, че разработката е представена разбираемо и е добре онагледена. Извършена е достатъчно по обем научно-изследователска работа и тя има приносен характер за обогатяване на спортната теория и практика при подготовката на баскетболистките от различни квалификации. Дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на ЗРАС в Република България и на Правилника на НСА “Васил Левски” за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности и това ми дава основание да дам положителен вот за представената разработка.

Предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдят образователната и научна степен "Доктор" в област на висшето образование 7. “Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.6. Спорт, докторска програма „Теория и методология на спортната наука“ на докторантката Март Ахметкарим.

02.12.2018 г.

Рецензент:.....

София

(доц. Цанко. Цанков, доктор)